

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

שבת קודש פרשת וארא SHABBOS PARSHAS VA'ERA
כ"ו טבת תשנ"ח - JANUARY 24 1998

לכל זמן ועת

מנחה/שלוש סעודות - 4: 30	הדלקת נרות/שבת - 4: 44
מעריב/מוצאי שבת - 5: 53	מנחה/קבלת שבת - 4: 49
לשיטת רבינו תם - 6: 15	שקיעה - 5: 02

מדעת עליון

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה וגוי' (ו-ט) עיין משכי בספורנו שבניי לא שמעו לדברי משה בענין שיבטחו בישועת ה', ולכן לא נתקיים בהם "ונתתי אותה לכם מורשה" וניתנה ארץ ישראל לבניהם אחריהם עכתי"ד. והקשה הגרא"מ בלוד זצ"ל, שהרי הגזירה שלא יכנסו לארץ אלא שירשו בניהם, הלא באה אחר מעשה המרגלים ואז נגזרה הגזירה, ולא עתה במצרים? אלא נראה לו לומר שאף שבזמן קריעת ים סוף באו בניי לידי הכרה גדולה שהאמינו בה' ובמשה עבדו, וגם אחר מתן תורה באו לידי הכרות גדולות, בכל זאת בלי הכרה הנחוצה על שבתחילה פקפקו בדברי הנביא, ובתוכם נתכרסמו ספיקות, ולא שמעו אל דברי משה, ולא התבוננו באמרותיו, הביאותם אחייכ לידי מעשה המרגלים, ולא האמינו ביכולת ה' להכניסם לארץ. וזה למוד חשוב עד כמה צריך אדם לעבוד ולעמול על עצמו לעקור מתוכו כל ספיקות ופקפוקים באמונה שהיו אי פעם בלבו, והבן זה!

למתי אעתיר לך להכרית הצפרדעים וכו' ויאמר למחר וגוי'(ח-ה) כתב השפתי חכמים שהטעם למה לא אמר פרעה מיד שיכרתו הצפרדעים, כי פרעה

R' Yaakov Shimshon of Spitzkova, a talmid of the Mezeritcher Maggid, would say about this, "It is easier to take the Jews out of Golus than it is to take the Golus out of the Jews!"

הוא אהרן ומשה וכו' (ו-כו)

Rashi tells us that sometimes the Torah writes Moshe before Aharon and sometimes Aharon before Moshe, to teach us that they were equal in importance. The **Chozeh of Lublin** asks, how is it possible that two people can be exactly alike, we see that חז"ל tell us that "just as no two faces are alike, so too, no two minds can be alike?" He answers from the גמ' חולין that says - "יותר משנאי במשה - By Avrohom it says, "וואהרן ממשנאי באברהם אבינו" but by Moshe and Aharon it says, "מי אנכי". With this statement, Moshe and Aharon present a quality of humility even greater than that of the "Dust of the earth". They singled themselves out from the rest of humanity, who consider themselves as "something" - important, relevant. Those who see themselves as "something" are never equal to one another, for each maintains his own standard of importance. But when people view themselves as nought, utterly and completely, it could be said of those individuals as being "equal"

הלכה ברורה בענין ברכה אחרונה

It is proper to make a ברכה אחרונה immediately after one finishes eating. If he did not do so, he can still say it for up to 72 minutes. If it was a large meal, one can say the ברכה even after 72 minutes as long as he does not feel hungry. Concerning drinks, it is more imperative to say a ברכה אחרונה immediately, since there is an opinion that liquids are digested much quicker. בדיעבד, for drinks, one can also say the ברכה for up to 72 minutes.

הטוב אשר על האדם להודות לה' הטוב על כל הטובות אשר לו. ואמרו חז"ל "כל הכופר בטובתו של חבירו, לבסוף כופר בטובתו של הקב"ה", והביאור נראה שהכופר בטובת חבירו מדת כפיות הטוב, כח היא בנפשו. ומצינו בירושלמי שהטעם שאומרים "יישר כחי לכהנים לאחר נשיאת כפים, אף שהם מצווים ע"י, הוא כדי שלא נהיה כפויי טובה וצריכים לשלם להם תודה.

והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים וגו' (ו-ו)

It is told of **R' Nochum of Chernobyl**, who once stayed the night at an inn owned by a simple Jew and his wife. At midnight he awoke to recite the תיקון חצות, and his great weeping and wailing awoke the entire household. The innkeeper came running to R' Nochum and asked him, "Is everything okay? Are you in pain, or are you hurting? Why are you crying?"

R' Nochum answered him, "I am crying over the destruction and the terrible Golus." To which the innkeeper inquired, "What do you mean by destruction and what are you crying about?"

"Don't you know," said R' Nochum, "We once had a בית המקדש and it was destroyed. We once had a land and we were exiled from it. I daven to ה' that he send us the Moshiach to take us out of here and bring us to Eretz Yisroel. Don't you want to go up to Eretz Yisroel too?"

The simple innkeeper hesitated. "Let me go ask my wife. She's very smart and she'll know if it's really worthwhile." When asked, the "smart" woman instantly replied, "No! It would be a shame to leave our farm and animals. How can we just go after Moshiach and leave everything behind?!"

R' Nochum didn't give up. "Is it really so wonderful here? Don't the bandits and outlaws attack you, rob and steal your belongings?"

Answered the "Wise" woman to her simple husband, "Tell the Rebbe, that he should pray to Hashem that he send the bandits to Eretz Yisroel and we'll stay here with the goats and chickens!"

היה מחזיק את משה בחזקת מכשף וסבור שהוא יודע לכוין השעות ובודאי עכשו היא השעה שיכרתו, וכשתעבור השעה לא יוכל להסירם. ולכן אמר למחר שע"י מכשפות הוא עושה כן, אבל משה מתי שהתפלל נשמע תפילתו ע"י. ופי' הרי' אליעזר פרידמאן שליט"א בס' הדרת ירמיה שמזה רואים דבר פלא! כל ארץ מצרים נתמלאה בצפרדעים, והצפרדעים עצמם גרמו לפרעה ולכל עמו צער גדול, ואעפ"י עשה חשבון בלבושמשה יודע לכוין השעות, ולכן אמר פרעה "למחר", ואז לא יוכל להסירם. נמצא, לפי דעתו העקומה, שהצפרדעים לא ילכו ממקומם אלא ישארו שם וכל אנשי מצרים יצטערו עוד. הרי לנו את גנות הגאווה, כי אף שהיה לו לפרעה צער מהצפרדעים, וכן עמו, אין בלבו רק דבר אי - להקטין את משה ולהראותו שאין בכחו לעשות כלום אם לא ע"י כישוף. הוא מוכן להצטער, ובלבד שלא יודה למשה שהוא שליח ה' ושהקב"ה מנהיג את העולם! והטעם הוא, שה"אני" שלו עומד בראש ואינו מניח לו לחשוב האמת, וכל ענינו מעורב בתוכו הגאווה והשקר.

הכרת הטוב - יסוד באהבת ה'

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח את מטך וגו' פרש"י וז"ל לפי שהגין היאור על משה כשנשלך לתוכו לפיכך לא לקח על ידו לא בדם ולא בצפרדעים ולקח ע"י אהרן עכ"ל רש"י. וביאר הגר"י רודערמאן זצ"ל שזוהי ממש המדה של הערכת החסד והכרת הטוב דחייבת להיות כה מושרשת באדם עד שהוא צריך להרגיש אותה לא רק לגבי בר דעת לבד, אלא אפי' לגבי כל דבר שיש לו ממנו איזו שהיא טובת הנאה - לרבות בע"ח, צומחים ורוממים, אם כי דטובתם באה מאליהם, ול"ש לגבם כל הודעה.

וראה כזה דבר פלא בשיטמ"ק (ביק צ"ב ע"ב) שמסופר בשם א' מתלמידי הרי"י אבן מיגש שבעירו של הרי"ף קרה מקרה בעשיר א' שירד מנכסיו והוזקק למכור מרחץ שלו כדי לשלם חובותיו. ופנו להרי"ף שיכנס בדין בענין זה. ואמר לו הרי"ף "לא אדון ולא אורה במרחץ הזה לא במכר ולא בשומא ולא בשום דבר המתייחד בו, לפי שנהנתי בו". הרי שהכיר הרי"ף טובה לאותו מרחץ משום שהתרחץ ונהנה בו, עד שלא הסכים לפעול שום דבר שעלול להיות כמו פגיעה במרחץ הזה. וע"ש בשיטה שכי' וז"ל ואם היה זה בדומם שאין לו הרגשה, כ"ש וק"ו בני אדם המרגישים בהיזק ובתועלת שיהיה זה שנאו לעשותו, והעושהו יצא משורת המוסר ודרך ארץ וכו'. ואם היה זה במי שקיבל הנאה מבשר ודם, כ"ש וק"ו בהשמיית שממנו נשפע הטוב הגמור שראוי להודות לו הודאה גמורה, ולא יעשה מה שיקניטנו ולא מה שהוא שנאו לו, עכ"ל השיטה מקובצת, ע"י"ש.

והענין בזה שעבודת ה', אשר בסיבתה נברא העולם, בנויה על יסוד הכרת